

Barn med hörselnedsättning i förskola, skola och på fritids

Barnen tillbringar en stor del av sin tid i förskola eller skola och på fritids. Det är viktigt att de kan vara delaktiga i det sociala samspelet och får möjlighet att lära.

Du som möter barnet i ditt arbete behöver ha kunskap om barnets hörselnedsättning, dess konsekvenser, pedagogiska strategier, hörselmedvetet förhållningssätt och eventuella hörhjälpmedel.

Att ha en hörselnedsättning

Personer med hörselnedsättning har ofta svårare att uppfatta tal i ljudrika miljöer. Det är svårare att urskilja en röst när flera pratar samtidigt och att höra på avstånd. Barn med hörselnedsättning kan ha svårt att avgöra var ljud kommer ifrån, vilket kan vara viktigt att veta till exempel i klassrummet, vid utelek, i trafiken eller på idrotten.

Hörapparater är viktiga för att höra bättre, men de ger inte perfekt hörsel och kan inte ta bort alla onödiga ljud. Barnet behöver anstränga sig extra mycket för att höra och kan bli trött.

För vissa barn har språket påverkats av hörselnedsättningen. Barnet kan ha brister i ordförråd och begreppsförståelse samt ha svårt att höra och uttala vissa språkljud. Det kan påverka inläringen.

Ofta kan personer med hörselnedsättning höra ATT det pratas, men inte alltid VAD som sägs, och det är svårt att själv veta vad man har missat. Det kan leda till missförstånd.

Vad kan du göra?

Det är viktigt att ha kunskap om barnets hörselnedsättning, vara medveten om vilka konsekvenser den har för barnet samt ha ett hörselmedvetet förhållningssätt och bemötande.

Om hörapparater och hörseltekniska hjälpmedel behövs, behöver du veta hur de fungerar och hur de ska användas.

Samtala med barnet och vårdnadshavare om hur man på bästa sätt kan informera andra barn eller elever och övrig personal.

Ha en tydlig struktur och organisera det så att barnet är väl förberett på vad som kommer att hända under dagen eller lektionen. Med förförståelse blir det enklare att förstå vad som sägs.

Vid samlingar eller lektioner bör barnet kunna se både personal och kamrater. De flesta har stor nytta av att kunna läsa på läpparna. Detta underlättas om ljuset faller på den som talar, alltså bör barnet placeras med ryggen mot fönster.

Pedagogiska strategier och hörselmedvetet förhållningssätt

- Se till att hörapparater eller CI används hela tiden.
- Prata mycket med barnet för att kompensera för missat omgivningsprat. Använd ett rikt språk i vardagssituationer för att ge språkstimulans. Allt språk är bra! Bildstöd, TAKK eller teckenspråk.
- Undvik bakgrundsljud, buller och småprat.
- Prata en i taget för att underlätta för barnet att höra vad som sägs.
- Placera dig nära barnet när du pratar.
- Tala tydligt, i normal takt och med vanlig röststyrka.
- Placera dig så du har ögonkontakt och barnet kan avläsa munrörelser.
- Ha bestämda platser i samlingsringen/klassrummet och ha dialog med barnet om bästa placering utifrån vilket öra det hör bäst på. Placera barnet så det kan se och höra andra barn, med ryggen mot fönster och god belysning.
- Ge tydlig information - Ge korta instruktioner, upprepa information, ställ följdfrågor, förtydliga visuellt med bilder och föremål och repetera barnens svar.
- Fråga inte ”hörde du?”, barnet vet inte vad det har missat.
- Om barnet har mikrofon, använd den vid genomgångar. Stäng av med muteknappen vid samtal med enskilda barn. Använd inga halsband eller sjaler som rör mikrofonen. Vid behov ska elevmikrofoner användas samt hjälpmedel för att höra datorljud och ljudutjämningsystem.
- Håll genomgångar i idrott och uteaktiviteter före och efter, inte under, aktiviteten för att barnet ska höra.
- Var observant på den sociala situationen då hörselnedsättning ofta bidrar till missförstånd.
- Barnet har rätt till anpassningar vid tester, prov och nationella prov i hörförståelse.
- Se till att nya pedagoger och vikarier får kunskap om barnets behov.

Ljudmiljön

Miljön i förskola, skola och fritids är oftast mycket ljudrik. Det kan vara ljud från barn som pratar, ropar och leker. Dörrar som slår igen, ljud från korridorer, angränsande rum eller utifrån. Bord med hårda ytor förstärker ljud från exempelvis pennor eller porslin. Andra bakgrundsljud som kan vara mycket störande är musik, diskmaskin, torkskåp, fläktljud, projektor, datorer, stolskrap, bänklöck som slår igen samt verktyg och maskiner i slöjden. Det är viktigt att lokalernas fysiska ljudmiljö ses över och att förbättringar görs vid behov. Genom att undvika onödiga ljud i omgivningen blir det lättare att höra vad som sägs.

Förslag på ljudförbättrande åtgärder

- Använd ljudisolerade dörrar, smörj knarrande dörrar.
- Sätt ljuddämpande möbeltassar på stolar.
- Använd tätningslist eller möbeltassar under plastlådor eller där dörrar och lådor slår emot.
- Lägg en matta för bygglek med klossar och lego.
- Använd ljuddämpat material i pennburkar och materiallådor.
- Använd ljuddämpande skivor på bord och bänkar eller lägg en vaxduk ovanpå en bordsfilt.
- Dela upp barngruppen och stäng dörrar mellan rummen.
- Organisera övergångssituationer till exempel så några barn åt gången vistas i hallen inför eller efter utevistelse.

Fortbildning, tips och råd finns hos Specialpedagogiska skolmyndigheten. Besök gärna deras webbsida: spsm.se

vgr.se/hoh